

מ.א. 243742 סמ"ר גדעון אלון

נולדתי בעפולה, בי"ח עפולה כשהקבוץ שלנו היה בחיפה, חדרה ופה על הגבעה. המתיישבים הראשונים היו פה. הם עלו באוקטובר ואני נולדתי בנובמבר. 18.11.33. הייתה ההתיישבות הראשונה של עמק-חפר. לא הראשונה אבל מהישובים הראשונים. ארבעת הקבוצים הראשונים, עין-החורש, גבעת-חיים, מעברות, משמר-השרון זה ארבע הקבוצים הראשונים ועוד כמה מושבים. למדתי במוסד-חפר, אז נקרא "מוסד-מעברות". מוסד חינוך לא מוסד של מופרעים, אלא מוסד חינוכי. התגייסתי לצבא ב-1952 באיחור של חצי שנה לעומת כל החברים שלי כי לא קבלו אותי לצבא, לא הייתי כשיר מבחינה גופנית כי היה לי חוסר משקל. אז דחו לי את הגיוס בחצי שנה וכל החברים שלי התגייסו. אז אני חצי שנה אחרי זה כבר הייתי על הגבול במשקל. בשביל שיהיה בטוח אז שתייתי שני ליטר מים לפני הזה שיהיה לי עוד שני קילו. וזהו. התחלתי את השרות הסדיר שלי. וגמרתי את הטירונות, אז הגעתי לחיל-האוויר. רצו לעשות ממני אפסנאי. אפסנאי טכני, ואני, כמה שניסיתי להסביר שאני לא איש של ניירת, אני איש של עבודה, לא עזר שום דבר. עשיתי איזה תרגיל בעזרתו של מוקוש, (לינה: חבר מעברות), הצלחתי, המפקד שלי מאד התייחס בחיוב לזה שאני... ואמר, אם אתה מעוניין, אני אתן לך חומר, תלמד ותעבור מקצוע תעופתי. אז למדתי חימוש, עברתי את הבחינה והייתי איש-חימוש. אחר כך רציתי לעבור לבסיס מבצעי, אז לא נתנו לי, עשו לי כל מיני תרגילים, שלחו אותי לקורס סמלים קרבים ואחר כך אמרו לי שאני חיוני ופה ושם. עד שאחד האזרחים שעבד אתי אמר לי: "עזוב את כל הניירת, זה לא יעזור לך כלום. להעביר אותך, הם לא רוצים להעביר אותך", "אז מה לעשות?" "תיסע הביתה בשבת, דבר עם מוקוש. מה שמוקוש יגיד, זהו!" מוקוש היה חבר קבוץ מעברות שהקים את מחלקת החימוש של חה"א וכל אלה שהיו מפקדים שלי, הם היו פקודים שלו. ואכן כך היה. תוך שבועיים העבירו אותי, אז עברתי לבסיס חה"א ברמת-דוד והיה לי הכבוד לשרת בטייסת הסילון הראשונה של חה"א. כשגמרתי את השרות, אז קבלתי מדליה של ותיק הטייסת. אני, דרך אגב הייתי מספר 3 בחה"א שהוסמך להחליף מערכת פירוטכנית של כיסא מפלט. זה היה המטוסים הראשונים שהיה להם כיסא מפלט. הייתי מוסמך לטעון ולפרוק את המערכת החימוש הזאת וכשאתה גומר פעולה כזאת, אתה חותם ב-"לוק-בוק" (lock Book) מה שנקרא, בספר-המטוס. חותם שהעבודה בוצעה, וכו'. עם זה היה לי ספור מאד מעניין שקשור בגיורא פורמן. באתי למילואים. היה סתיו. הקורס של גיורא פורמן היה במה שקראו OTU. זה ר"ת באנגלית של משהו שקורס טייס בא ועושה אימונים הסבה למטוסים, כל האימונים על המטוסים כולל ירי וקרבות-אוויר ודברים כאלה, אז קוראים להם OTU. אני כבר לא זוכר את הר"ת שמה זה. מן הון להון, ירד קצת גשם והמסלול היה חלק ומטוס נחת, גמר את המסלול וטראח לתוך הבוץ. נתקע בבוץ. המטוס נתקע בבוץ. אז צריך לקחת אותו למוסך ולבדוק שלא נשבר משהו. אבל מה, הייתה הוראת-קבע שכל מטוס, לפני שנכנס למוסך, צריך לפרוק את המערכת הפירוטכנית של הכיסא-מפלט שלא יפלוט איזה מכונאי שם את עצמו עם הכיסא, יעבור את התקרה של המוסך יחד עם הכיסא. אז בא מפקד שלי ואומר לי: "גדעון, לך תפרוק את ה... אמרתי לו: "תשמע, אני במילואים, עזוב אותי מכל הדברים האלה, תן לצעירים שהם..." ויכוח אהין, אהער, לא עזב אותי. ואני לא רציתי לעשות את זה. בסוף, אחרי ויכוח שנמשך איזה זמן, שאלתי אותו, תגיד לי מי היה הטייס המוכשר הזה. אומר לי, לא יודע, שמעתי איזה פורמן אחד. אז אמרתי, טוב, אם זה פורמן (חבר קבוץ מעברות), אז בסדר. אני הלכתי ופרקתי את הזה ולא הוצאתי יותר הגה מהפה. זה הספור... אפילו לגיורא לא סיפרתי את זה.

אז זהו. גמרתי את השרות הסדיר שלי בינואר '55 ובאוקטובר '56 פרץ מבצע קדש לאחר אירוע קודם שהיה,

שהטייסת שלנו הפילה שני מטוסי קרב מצריים. מבצע קדש היה תוצאה של הרבה מאד פעולות פגוע שעשו הפדאיון, המצרים והירדנים. שמחה שלמה. אז כל פעם שהיה איזה כוננות, היו מזניקים אותנו זאת אומרת מגייסים אותנו למילואים עד שנרגעו הרוחות. '56 קראו לי... כבר הרגשנו שהולך להיות משהו. קראו לי, אני חושב, או בטלפון או ברץ-שליח. אני ישר לקחתי את כל הציוד שלי ונסעתי לרמת-דוד, מגיע לרמת-דוד, מגיע ליחידה. הכל סגור ומסוגר, אין שם נפש חיה. התחלתי לשאול מי יודע? פה, שם, איפה יחידה זאת וזאת. תארתי לעצמי שהם בטח פרסו לבסיס אחר כי זה היה נהוג שאנחנו עושים את זה. אבל אז לא היו כל הבסיסים הגדולים של היום: נבטים, חצרים, כל זה לא היה אז, הבסיס שהיינו פורסים אליו בדרך כלל, היה תל-נוף. אז הלכתי למשרד מילואים, אז אמרו לי: היחידה שלך פרסה לתל-נוף, אתה תקבל טפסי העברה ותגיע בכוחות עצמך לשם. התחיל להחשיך אז יצאתי בחושך. יצאתי מהבסיס ואני רואה שיירות בכביש חיפה – מגדל העמק לשני הכיוונים. שיירות. כל הזמן. אמרתי: מי שעוצר ראשון, אתו אני נוסע. כל פעם שבא רכב מפה, הרמתי יד. לא עזר. עברתי לצד השני של הכביש, הרמתי, עד שמישהו עצר לי נדמה לי לכיוון עפולה. המשכתי והגעתי בלילה מאוחר. הגעתי בלילה, התקלחתי, סדרתי את הדברים ולמחרת בבוקר יצאתי לתל-נוף. הגעתי בסביבות 10:00. הגעתי לתל-נוף, אחר כך הייתי צריך למצוא את היחידה, בסיס גדול. נכנסתי בתוך הבסיס, עד שאמרו לי, היחידה נמצאת במקום זה וזה, הגעתי לשם, כולם אמרו לי: איפה היית, מה קרה? כבר רצינו לשלוח משטרה צבאית. אמרתי, חברה! אתם מסתלקים מהבסיס שלנו ולא אומרים. טוב, נכנסתי לעניינים, זה לקח עוד איזה יומיים... היינו שם, ומה שחשוב לציין, שבסיס תל-נוף היה הבסיס הלוגיסטי של כל הציוד שהגיע מצרפת באותם הימים. זה הייתה רכבת אווירית בלתי פוסקת. הגיעו מטוסים, קודם כל פגשתי שם הרבה אנשים שאני מכיר, גם מתל-נוף שאני הכרתי אותם לפני זה. כל אחד סיפר לי איזה ספור. אמרו לי, טייסת צרפתית של מטוסי טנדר-סטרייק (Thunder Strike), זה אמריקאים שהיו בשרות הצרפתים חונה בלוד ותפקידה להגן על שמי הארץ... טייסת מיסטר 4 צרפתית חונה ברמת-דוד וגם תפקידה להגן על שמי הארץ ואנחנו פינינו להם את המקום ואנחנו עברנו לתל-נוף. אבל עברו איזה יומיים קודם אבל לי לא הודיעו את זה כשקראו לי. קראו לי יומיים קודם זה היה כמו איזה פעולת-הסחה, אפשר לדעת מה המכ"מ קולט, של האויב, כל הדברים האלה. אנחנו התאמנו שם כמו אימונים רגילים. ביום שפרץ המבצע, כל הדקוטות של חיל-האוויר היו מסודרות בליין line מה שנקרא. היום זה כבר לא ליין אבל אז זה היה line. מגרש חנייה גדול מאד. שש-עשרה דקוטות חנו שמה והחברה' מספרים שהצנחנים רובצים מתחת למטוסים מחכים רק לאות. אז בשלב מסוים מישהו אמר לי, איזה רב-סמל שם, הכרתי אותו, אמר לי: תשמע, בשלוש צריך להתחיל העסק, אף אחד לא יודע מה זה, אם זה לא יתחיל בשלוש אז זה לא יתחיל בכלל. אנחנו באמת, לקראת שלוש אחה"צ התחיל העסק ככה להתחמם, המון תנועה של זה ובשעה שלוש אמרו לנו שהצנחנים עולים על המטוסים, על הדקוטות וכעבור דקות ספורות הם המריאו אחד אחרי השני, 16 דקוטות עמוסות בצנחנים, ואת התמונה הזאת אני לא אשכח, זה הזכיר לי הרבה מאד את מלחמת העולם השנייה. זה היה בסך הכל '56, 11 שנה אחרי גמר המלחמה. אני זוכר איך שמפציצים בארץ היו ממריאים וטסים בלהקות, טסים לכיוון אירופה להפציץ, זה הזכיר לי את הדבר הזה. זה גם מטוסים שהיו מהתקיפה הזאת. כל השש-עשרה דקוטות התרוממו באוויר, טסו צפונה, עשו סיבוב, הסתדרו במבנה של מטוסים ועברו מעל הבסיס בטיסה נמוכה כאילו להגיד לנו שלום, ואנחנו נפנפנו להם בידיים, הם היו כולם בטיסה נמוכה בשביל שהמכ"מ לא יגלה אותם. צריך לדעת שהדקוטה זה מטוס מאד איטי והם הגיעו כעבור טיסה של שעה וחצי – שעתיים, הם הגיעו ליעדים שלהם שהמטוסים, הדקוטות, נעלמו באוויר אז בא אלינו מפקד הטייסת. אנחנו היינו עם המטוסים שלנו חמושים בחימוש פנימי מה שנקרא, זאת אומרת ארבעה תותחים חמושים, כל תותח 250 כדור, ושמונה רקטות בכנפיים והוא אומר: "חברה", אתם יודעים מה הולך לקרות? "אנחנו: "לא,

אנחנו יודעים שהולך להיות משהו גדול ולא יודעים מה". הוא אומר: "טוב חברה', אז עכשיו אני מגלה לכם את הסוד הצבאי: אנחנו הולכים לכבוש את סיני". אז כולם, טראח, נפלו מהכיסא. הולכים לכבוש את סיני, ככה וככה, אז עכשיו יהיה איזו פעולה בירדן, משהו כזה. "ומה קורה אתנו?" אז הוא אומר: "אנחנו, אחרי הדקוּטות, שלושת רבעי שעה, אנחנו ממריאים, אנחנו נחפה על ההצנחה. חיפוי. שאם יבואו מטוסי... ושריון כבד, אז אנחנו נדפוק אותם". אז אנחנו ועוד טייסת אחת של אורגנים עשינו את הפעולה הזאת.

ברצוני להזכיר שלמעשה מבצע "קדש" התחיל במבצע של חיל-האוויר, היה שני מבצעים נפרדים באותו יום. המבצע הראשון היה ניתוק חוטי הטלפון בסיני. הם גררו אחריהם כבל עם משקלות הוא נגרר איזה 200 מ' אחרי המטוס. המטוס בא בטיסה נמוכה מעל קווי הטלפון של סיני שהם היו מאד בולטים בשטח כי זה אזור מדברי ורואים... והם עם הזנב הזה שנגרר, תופס את החוטים וקורע אותם. היו צריכים לעשות את זה בכמה מקומות. העניין הוא שאני קראתי אחרי כמה שנים כתבה על העניין הזה, ובכל האימונים זה לא הלך כמו שצריך. זה היה מצליח אבל אי-אפשר היה ללכת על בטוח, בדרך כלל הכבלים האלה היו נקרעים. אי-אפשר לעשות איתם, דרך אגב, זה יכול לגרום נזק למטוס שגורר את הכבל. וככה היה גם בזמן המבצע עצמו. נקרעו לנו כבלים, אולי פעם אחת הם הצליחו לקרוע את החוטים ואחר-כך זה לא הלך יותר. טייסים לא ויתרו. הם היו סה"כ שני מטוסים ועוד שני מטוסי אורגן חיפו עליהם, מיסטר אני לא זוכר בדיוק, אחד פשוט בא נמוך בין החוטים, כמו שהגיע לחוטים, סובב את המטוס ועם הכנף חתך את החוטים, והשני נכנס עם הפרופלור, מה שבטוח, בטוח. אחר-כך המומחים קבעו שלחתוך עם הפרופלור זה פחות מסוכן. אז זה היה מבצע ניתוק חוטי הטלפון. זה היה המבצע שלמעשה פתח את מבצע-קדש. הוא היה מבצע סודי הרבה שנים אבל הוא גרם לדממה אלחוטית. אז זה היה המבצע.

המבצע השני היה הדקוּטות האלה שהצניחו את הצנחנים במתלה ובג'די.
יורם: המתלה...

אלון: אחת החוויות שכל המבצע הזה נמשך ששה ימים. אחת החוויות שלי מה... שהמטוסים היו חוזרים אנחנו מיד היינו צריכים לחמש אותם והסבב... מה שאנחנו קוראים סבב מטוסים זה מהרגע שהמטוס חוזר, כמה זמן לוקח עד שאתה משמיש אותו חזרה לטיסה. אנחנו מאד מתורגלים בדבר הזה אבל פעם ראשונה חוונו את החוויה שמטוסים בורחים מהמטוסי-אויב, כי המטוסים שלנו היו יחסית איטיים ותפקידם היה לירות רקטות על שריון ודברים כאלה. ברגע שתקפו אותם מטוסי-קרב, תפקידם היה לברוח ומטוסים אחרים היו נכנסים לקרב אתם. עכשיו, בשביל שהם יברחו, הם צריכים להיות יותר קלים אז הם זורקים את המכלים הנתיקים שלהם. המיכל הנתיק הגדול נמצא בגחון, קוראים לו מיכל-גחון ואז פעם ראשונה ראינו שמטוס חוזר בלי מיכל-גחון. וכמו שהמטוס בזמן הנחיתה, אחד צועק "השליך את מיכל-הגחון" אז כולם רצו לראות את המטוס בלי מיכל-גחון. אפשר לחשוב! הרי כל יום היינו מרימים ומורידים את המיכלים האלה לראות אחרי שהוא השליך איך זה נראה. לא רואים שום דבר, רק ראו את הצינורות חתוכים במקום של ה... זה ניתוק אני חושב, ניתוק מכני. ניתק בחלק הקדמי שלו ואז הוא תופס את האוויר ותק, הוא עף מהמקום שלו. אם הוא ריק הוא יותר קל ויכול להסתחרר ולפגוע במטוס. אבל הוא עשוי ככה, הזנב משתחרר יותר מאוחר ואז הוא לא פוגע במטוס. אבל מה שכן, אנחנו אז קבלנו המון תחמושת צרפתית והיא הייתה מחורבנת ממדרגה ראשונה. אנחנו כאנשי חימוש... הוא היה חוזר עם ארבע תותחים עם ארבע מעצורים. אני דברתי אחר-כך עם מפקד הטייסת... שהיה 20 שנה למותו של אוהד שדמי... אני ניגש אליו, הזכרתי לו ואז התחלנו להעלות זיכרונות והוא אמר לי, הוא באמת נפצע, הוא חזר עם מטוס, ירו עליו והוא לא יכול היה להשיב אש והוא אמר: "היו לי מעצורים". אתה לא צריך לספר לי, אנחנו אכלנו את זה. אתה מקבל מטוס שעוד יש לו המון תחמושת והוא לא יכול לירות. יש לך ארבע מעצורים,

אתה צריך לשחרר את כל המעצורים, לסדר... תחמושת גרועה ממדרגה ראשונה. זה טוב לאימונים אבל לא למלחמה. אז זה היה החוויות שלנו מזה. אז אחרי ששה ימים נגמר הספור והעמסנו את הציוד שלנו וחזרנו לרמת-דוד. למזלנו הרב, אף טייס שלנו לא נפגע. מפקד הטייסת, הוא נפצע כתוצאה מהסיטואציה הזאת. היה אחד, נדמה לי שהוא נחת בלי גלגלים. אבל מה, לזכותם של "טייסות ההנדסה" מה שנקרא, אלה שמתקנים את המטוסים, הם היו משמישים, הם עבדו יום ולילה, באמת היו משמישים במהירות עצומה את המטוסים. כל מטוס שנפגע... את הדברים שאנחנו צריכים לעשות אנחנו עושים, אבל כשה מגיע לדרג יותר גבוה, זה הולך למוסך וצריכים לתקן. פחים שנתעקמו כתוצאה מפגיעות, כל מיני דברים כאלה וזהו. אף טייס אחד לא נטש את המטוס. היו לנו תקלות אחרות שהיו מתרסקים לנו החופות. החופות של הטייס היו מתרסקים באוויר. אחר-כך החליפו את הדגם, אז זה הפסיק לקרות. כל מיני שמונצאלאך כאלה...

צריך להזכיר עוד מבצע אחד שהיה עלום במשך השנים... היה... המודיעין שלנו עלה על זה שמטוס תובלה מסיע את כל המפקדה המצרית ממצריים לסוריה. עכשיו היה ידוע שהגנרל עמר היה שם בפנים. עכשיו חכו שמודיעין ידווח מתי המטוס הזה חוזר חזרה, ואז כבר היו 3 מטוסים של מה שנקרא night fighter, זה מטאור 13 עם אף ארוך כזה, בפנים היה לו מכ"מ זה היה מטוסים ללחימת, ללחימה עיוורת מה שנקרא ללחימה ע"י מכ"ם אפשר לפגוע במטרה. המכ"מ הזה היה די פרימיטיבי. אז יואש צידון הוא היה אז הטייס שלהם... הוא טס בלילה עם עוד טייס אחד, היו שני מטוסים, הוא איתר את המטוס בחושך וביעף הראשון הוא לא הצליח לפגוע בו, פגע בו פגיעה לא רצינית והוא כבר נכנס למצב של "קצר בדלק" מה שנקרא והוא עשה עוד יעף אחד ואז הוא פגע והמטוס צלל לים. אחר-כך התברר שגנרל עמר לא היה בפנים. כל הגנרלים האחרים שהיו צריכים להיות, היו. רק עמר לא היה. והוא חזר והמנוע נכבה לו בזמן הנחיתה. נשאר בלי דלק והוא נחת "על יבש" מה שנקרא, אבל נחת. וגיורא זוכר לו את זה כאילו זה פשלה שלו. הוא היה דבק במטרה. אז זה ג"כ היה מבצע עלום שקשור למבצע-קדש...

עוד קוריוז אחד, כשאנחנו חזרנו לרמת-דוד, הצרפתים עוד היו שמה והם אכלו אתנו בחדר-האוכל. כל הצוותות-קרקע אכלו יחד אתנו. היו להם שם כל מיני דרגות משונות על הכתפיים, גם רב-טוראי, היה לו פה, אתה לא ידעת אם זה גנרל או שזה חייל. אנחנו הבאנו מחיילים שחזרו מסיני תמונה של גנרל עמר ונאצר והבאנו אתנו את התמונות האלה, תמונות גדולות כאלה, וכמו שנכנסנו לחדר האוכל של הבסיס, אז החברה' הלכו עם התמונות האלה, כל הישראלים התחילו למחוא כפיים והצרפתים הסתכלו עלינו כמו על משוגעים. איך אתם יכולים לבוא עם התמונות של האויב שלכם? עד שהסבירו להם כל מיני מרוקאים שדוברים צרפתית שזה, שככה אנחנו צוחקים עליהם וזה. הם עמדו פעורי פה... הם השאירו לנו כשהם עזבו לא מעט ציוד קרקע שנשאר אצלנו הרבה שנים. היו להם איזה מין מכוניות גרר כאלה מצחיקות, אלוהים יודע מאיפה המציאו דבר כזה. אתה יושב עם מכונית שיש לה שלושה גלגלים, אחד קדימה ושניים מאחורה, אתה מסתכל מאחורה, תחשוב שאתה אחרי משאית. אתה פוגש אותה מקדימה, אתה חושב שאתה פוגש אופניים. ההגה היה הצידה, הנהג היה יושב ככה, מחזיק את ההגה ככה ומסתכל קדימה. מי שהיה יושב על המכוניות האלה, תמיד היו צוחקים ממנו. אני אף פעם לא עליתי על הרכבים המצחיקים האלה. היו עוד כמה פריטים שהם השאירו לנו ודבר אחרון שאני רוצה להגיד לך שכמות המטוסים, מטוסי-תובלה, הם הביאו טייסת-תובלה שלמה של נורדים שנחתו בתל-נוף והיו בתל-נוף. נוסף לזה, מטוסים של ה-DC6 כל מיני מטוסי תובלה כאלה, נון-סטופ טסו מצרפת לישראל והורידו ציוד. היה ממש רכבת אווירית. זהו. אין להם שום דבר, ואת המטוסים האמריקאים האלה שהיו בשרות הצבאי הצרפתי, חה"א הצרפתי, ראינו אותם בזמן המבצע טסים על הארץ. היה משעמם להם אז הם טסו. לא היה להם שום עבודה רצינית.

אני רק רוצה להוסיף אחת החוויות הקשות שלי ממבצע-קדש. אחר-כך נסעתי לטייל בסיני עם עוד כמה... ואז פעם ראשונה ראיתי גופות של אנשים שאין להם שם, אין להם כתובת, מוטלים בצידי הדרכים, מצרים, והסירחון עולה משמה, ואני שאלתי את עצמי, אלוהים אדירים, אין לחייל הזה שם, אין לו כתובת, אין לו הורים, אין לו שום דבר זה, ככה, בחול, מונח, קצת כסו אותו, בלילה תנים היו נוגסים בהם וזה היה מראה נורא...